

Економічні науки: збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. – Серія “Регіональна економіка”. – Випуск 13 (51). – Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор З. В. Герасимчук– Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2016. – 400 с.

УДК 332. 12

Карлін М. І., д. е. н., професор;

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

НЕОБХІДНІСТЬ, МЕЖІ І ПРОБЛЕМИ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

В статті обґрунтовується необхідність здійснення фіскальної децентралізації в Україні, виявлені проблеми її здійснення та шляхи їх подолання. В статті також аналізується суперечливий взаємозв'язок між фіскальною децентралізацією та фіскальною консолідацією; пропонуються шляхи оптимізації державних витрат, зокрема щодо погашення частини державного боргу та військових витрат за рахунок регіональних бюджетів; обґрунтовуються нові підходи щодо розподілу загальнодержавних податків між центром і регіонами України, які дозволять подолати відцентрові тенденції в нашій країні.

Ключові слова: фіскальна децентралізація, фіскальна консолідація, податок на додану вартість, податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, акцизний податок, Україна, Греція, Польща, Німеччина, Європейський Союз.

Karlin M.

THE NEED, THE LIMITS AND CHALLENGES OF FISCAL DECENTRALIZATION IN UKRAINE

The article substantiates the need for fiscal decentralization in Ukraine, the problems of its implementation and possible solutions are found. The article also examines the controversial relationship between fiscal decentralization and fiscal consolidation; offers ways to optimize public spending, including the repayment of public debt and military spending by the expense of regional budgets; substantiates new approaches to distribution of state taxes between the center and the regions of Ukraine that will overcome the centrifugal tendencies in our country.

It is important to determine the proportion of the regional public debt in proportion to the population of the region in Ukraine, as another criterion is difficult to be picked up, if it is possible at all. This share of public debt must be determined by the Verkhovna Rada of Ukraine and the Government of our country in the Budget Resolution during the preparation of the draft of the State budget for the planned year.

The boundary of redistribution of public funds between the center and the regions of Ukraine in the coming years should be a proportion of 50 to 50% with the increase of the last in 2020 to ratio of 35 % to 65% in favor of local budgets.

Економічні науки: збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. – Серія “Регіональна економіка”. – Випуск 13 (51). – Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор З. В. Герасимчук– Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2016. – 400 с.

Based on the experience gained from the EU, to ensure social justice in Ukraine in the implementation of measures of fiscal decentralization it is necessary to change the approach to taxation policy of our country. This primarily concerns linear income tax for individuals. The transition to a progressive income tax system would be advisable. The minimum income tax rate should be no more than 10%, the base rate should be within 13 – 17%, and increased rate should be between 19 – 22%.

The transfer of additional income, including the part of income tax for companies in the budgets of local communities is an important but insufficient condition for decentralization. It would be advisable for regional budgets to fix a part of VAT to increase the level of its collection in regions, as this will interest local authorities.

Key words: fiscal decentralization, fiscal consolidation, value added tax, income tax, income tax, excise tax, Ukraine, Greece, Poland, Germany and the European Union.

Карлин Н. И.

НЕОБХОДИМОСТЬ, ГРАНИЦЫ И ПРОБЛЕМЫ ФИСКАЛЬНОЙ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ В УКРАИНЕ

В статье доказывается необходимость проведения фискальной децентрализации в Украине, выявлены проблемы ее реализации и пути их преодоления. В статье также анализируется противоречивая связь между фискальной децентрализацией и фискальной консолидацией; предлагаются пути оптимизации государственных издержек, в том числе и покрытия части государственного долга и военных издержек за счёт региональных бюджетов; обосновываются новые подходы к перераспределению государственных налогов между центром и регионами Украины, которые помогут преодолеть центробежные тенденции в нашей стране.

Ключевые слова: фискальная децентрализация, фискальная консолидация, налог на добавленную стоимость, налог на прибыль предприятий, налог на доходы физических лиц, акцизный налог, Украина, Греция, Польша, Германия, Европейский Союз.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Фінансова система України в останні роки стає критично залежною від зарубіжних кредитів (передусім МВФ), що вимагає суттєвих змін у фінансній політиці держави (передусім – борговій), розширення повноважень регіонів та територіальних громад, насамперед об'єднаних (далі – ОТГ), оптимізації витрат державного сектору тощо. Негативно позначається на фінансовій системі України й корупція на всіх рівнях влади, що вимагає перерозподілу суспільних фінансів на користь регіонів та територіальних громад,

оскільки в останніх громадській більш ефективно контролює їх використання, про що свідчить досвід країн – нових членів ЄС, особливо – Польщі. При цьому важливо визначити межу такого перерозподілу та його критерії в стабільних умовах розвитку нашої країни та в умовах військових дій на території Донбасу та окупації Росією Автономної Республіки Крим.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Поки в українській фінансовій літературі недостатньо публікацій щодо аналізу складних взаємозв'язків фіскальної децентралізації та фіскальної консолідації в умовах соціально-економічної кризи в Україні в останні роки. Певні пропозиції щодо шляхів здійснення фіскальної децентралізації (податкової зокрема) в Україні в сучасних умовах містяться в роботах І. Вахович, В. Вишневецького, Г. Возняк, О. Десятнюк, М. Долішнього, Ю. Іванова, Т. Єфименко, Т. Калінеску, О. Кириленко, І. Комарницького, В. Кравченко, С. Кравціва, А. Крисоватого, І. Луніної, І. Ропотан, А. Соколовської, І. Сторонянської, С. Юрія та інших. Значні напрацювання щодо оптимізації державного боргу України можна знайти в роботах О. Барановського, А. Гальчинського, В. Гейця, Т. Вахненко, В. Дем'янишина, О. Длугопольського, В. Козюка, І. Лютого, Л. Сідельникової, Д. Серебрянського, В. Федосова та інших. Важливо в цих працях виокремити ті підходи, які б допомогли Україні уникнути грецького шляху виходу з економічної кризи у зв'язку із зростанням внутрішнього та зовнішнього боргу нашої країни, одночасно розширивши фінансові можливості регіонів та громад, щоб подолати відцентрові тенденції в нашій країні та швидше вийти з кризи.

Цілі статті. Метою статті є обґрунтування низки нових фінансових заходів у подоланні проблем фіскальної децентралізації України, щоб, з однієї сторони, виконати умови МВФ, а, з другої сторони, не реалізувати в нашій країні “грецький” варіант виходу з боргової кризи, який в Греції затягнувся на 6 років. Він призвів в цій країні до зниження ВВП на 25%, значного безробіття (особливо – серед молоді) та масової міграції з Греції кваліфікованих працівників та підприємців. Важливо не допустити

подібного сценарію в Українській державі, що вимагає обґрунтованого перегляду нового (2016 р.) Меморандуму про співробітництво України та МВФ, оскільки його виконання може призвести до подібної в Греції ситуації в нашій країні. МВФ повинен враховувати той факт, що Росія фактично веде не об’явлену війну проти України. Крім того, влада Росії робить все можливе, щоб в Україні посилювалися відцентрові тенденції в умовах падіння життєвого рівня громадян. Важливо все це врахувати при проведенні політики децентралізації в нашій країні та не допустити загострення суперечностей між регіонами та центром.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Головний недолік нового Меморандуму України та МВФ (2016 р.) полягає, на наш погляд, у стримуванні за його допомогою сукупного попиту в контексті дотримання ліберальних ідей Вашингтонського консенсусу, від якого поступово відмовляється більшість країн. Все більше розвиткових країн (насамперед Китай) починає дотримуватися ідей Пекінського консенсусу, в якому значна роль відводиться державному регулюванню та стимулюванню внутрішнього попиту, а не розвитку експортних галузей. В Україні остання тенденція практично не враховується, що зменшує сукупний попит та негативно позначається на рівні життя українських громадян, провокуючи їх масовий виїзд на роботу та навчання за кордон (особливо це стосується областей Західного регіону України, ВНЗ яких щорічно втрачають із-за цього десятки тисяч абітурієнтів та студентів).

Проблемою є те, що в Україні в сучасних умовах необхідно одночасно проводити дві протилежні стратегії, з одного боку, фіскальної консолідації, а, з другого боку, фіскальної децентралізації. Перша стратегія вимагає скорочення державного боргу і дефіциту бюджету, а друга – розширення фінансових повноважень органів місцевого самоврядування, що повинна вести до значного перерозподілу доходів держави на користь місцевих органів влади і самоврядування. Тому важливо знайти шлях оптимізації як державних (суспільних) фінансів, так і місцевих доходів і видатків. Вихід ми вбачаємо у посиленні контролю

представницької влади регіонів над загальнодержавними витратами, зокрема за частиною військових витрат, а також – за частиною державного боргу. Складність полягає у визначенні розміру цих частин та межі перерозподілу суспільних фінансів між центром та регіонами, а в межах регіонів – між ними та укрупненими територіальними громадами.

Необхідність фіскальної децентралізації в Україні пояснюється наявністю відцентрових тенденцій в країні, що стало (крім агресивної політики Росії) однією з причин втрати Автономної Республіки Крим та частини території Донбасу. Крім того, важливо поставити доходи і витрати держави під жорсткий контроль громадськості, щоб подолати корупцію у вищих ешелонах влади, яка, за оцінкою міжнародних кредиторів, перетворилася в основну проблему розвитку нашої країни. Важливо також оптимізувати витрати держави, щоб зменшити державний борг України. Останнє, на наш погляд, неможливо здійснити без передачі частини загальнодержавних витрат на регіональний рівень, щоб не дозволити центральній владі безперешкодно реалізовувати масштабні корупційні проекти. Прикладом останніх є надмірні витрати на проведення Євро – 2012, купівля за кордоном застарілої військової техніки в 2014 – 2016 рр., масове розкрадання коштів при ремонті та модернізації бронетанкової техніки на заводах Житомира, Львова, Харкова тощо.

Для подолання вказаних та інших негативних явищ при використанні державних (суспільних) фінансів слід скоротити частку перерозподілу доходів через державні фінанси і передати якнайбільше видаткових повноважень бюджетам різних рівнів. Проблемою є те, що в умовах здійснення децентралізації місцеві бюджети постійно приймають нові повноваження, часто не забезпечені фінансами, а частка бюджетних коштів, які розподіляються органами центральної влади, не скорочуються [1]. В цілому, можна зробити висновок про те, що сьогодні міжбюджетні відносини побудовані за системою трансфертного типу (особливо це стосується традиційних територіальних громад, меншою мірою – об’єднаних територіальних громад), яка призводить до надмірної централізації бюджетних коштів.

Практика останніх років показала, що політика децентралізації в Україні не можлива без здійснення фіскальної децентралізації. Важливо розробити такий механізм останньої, щоб вона не суперечила фіскальній консолідації. Цей взаємозв'язок ми вбачаємо у передачі частини витрат з погашення державного боргу України на рівень регіонів. Тоді обласні ради та місцеві еліти не дозволять корумпованій центральній владі бездумно нарощувати дефіцит бюджету і державний борг. Цю закономірність чомусь ніхто не аналізує в Україні, хоча в деяких країнах (наприклад, в Німеччині) частина державного боргу і військових витрат давно фінансується з регіональних бюджетів.

Для запровадження подібного механізму в Україні необхідно розширити податкові повноваження регіонів. Крім того, важливо визначити частку регіонального державного боргу пропорційно частці регіону в населенні України, оскільки інший критерій підібрати важко, якщо можливо взагалі. Цю частку державного боргу повинна визначити Верховна Рада України та Уряд нашої країни в Бюджетній резолюції при підготовці проєкту Державного бюджету країни на плановий рік. Це поверне законодавче значення вказаній резолюції, прийняття якої в останні роки (починаючи з періоду при владі колишнього президента В. Януковича) перетворилося у просту формальність. Це й призвело до надмірної концентрації державних фінансів у центрі та масового їх розкрадання (особливо – при підготовці і проведенні в Україні Євро – 2012). Подібне зараз відбувається з фінансуванням витрат на оборону і на силові структури, про що постійно повідомляють незалежні засоби масової інформації, передусім – Інтернет-ресурси.

Дуже складною проблемою є визначення меж фіскальної децентралізації для України в умовах військових дій на Донбасі. Досвід багатьох розвинутих країн говорить, що в мирних умовах ця межа, як правило, знаходиться на рівні 50% на 50%. Указом Президента України «Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» визначено, що питома вага місцевих бюджетів має становити не менше 65% у Зведеному бюджеті держави [2]. На наш погляд, межею перерозподілу державних (суспільних) фінансів між центром і регіонами України в найближчі роки повинна стати пропорція 50% на 50% із збільшенням

останньої в 2020 р. до співвідношення 35% на 65% на користь місцевих бюджетів.

Для досягнення вказаної межі важливо розробити відповідні зміни в податковій політиці України, щоб до 2020 р. вийти на визначені параметри. При цьому необхідно максимально дотримуватися принципів справедливості як в оподаткуванні, так і у видатках держави, оскільки нерівність в нашій країні перейшла всі допустимі межі. Зокрема, Україна за нерівністю, що визначена за заробітками, значно випереджає не тільки ті країни, яким притаманна помірна або слабка нерівність, а й США, які визнані країною з високою нерівністю. Так, за даними Томаса Пікетті, заробітки 50% найбідніших платників податків становили в США (2010 р.) – 25%, а в Україні (2015 р.) – лише 15%. За умови повної рівності вони б дорівнювали 50%, відповідно до частки цієї групи у загальній кількості платників податків [3, с. 1].

Виходячи з аналізу досвіду країн ЄС, для забезпечення соціальної справедливості в Україні при здійсненні заходів з фіскальної децентралізації необхідно змінити підходи до податкової політики нашої країни. Насамперед це стосується лінійного податку на доходи фізичних осіб, який в 2016 р. стягується за ставкою 18%. Доцільним був би перехід до прогресивної системи оподаткування доходів громадян. На наш погляд, мінімальна ставка ПДФО має складати не більше 10% (бідні верстви населення вже сплачували цей податок за цією ставкою), базова ставка має перебувати в межах 13 – 17% (середній клас уже сплачував ПДФО за ставкою 15%), а підвищена ставка має бути в межах 19 – 22%, оскільки в сьогоденні умовах масового зниження доходів заможних верств населення ставка 22% буде виглядати й для них надмірною. Доходи заможних верств населення доцільно обкладати не за допомогою високої ставки ПДФО, а з використанням підвищених податків на товари не першої необхідності. Це позитивно сприймається більшістю суспільства, оскільки такий підхід краще дозволяє реалізувати принципи соціальної справедливості в оподаткуванні в бідній країні [4, с. 104], так як Україна зараз є однією з найбідніших країн Європи.

Експерти ОЕСР з’ясували, що перерозподіляючи податковий тягар від прямих податків (на прибуток, на доходи чи ЄСВ) на

користь непрямих (ПДВ та акцизи), і, особливо, податків на майно, можна прискорити економічне зростання. Тобто в Україні при зниженні ПДФО, а також ЄСВ, необхідно підвищити податок на майно насамперед заможних верств населення, щоб дотримуватися принципу справедливості в оподаткуванні. Але важливо, щоб податок на майно в Україні сплачувався залежно від його вартості, а не від площі. Такий підхід використовується в більшості країн Європейського Союзу.

Досвід Німеччини свідчить, що в основі міжбюджетних відносин в цій країні лежить розподіл частини ПДВ між розвинутими та менш розвинутими регіонами, на що важливо звернути увагу і в Україні. Польський досвід говорить про те, що розподіл податкових надходжень між розвинутими та дотаційними регіонами базуються на врахуванні рівня доходів на душу населення в різних регіонах, що також важливо використати в Україні. Але при цьому треба враховувати рівень розвитку територіальних громад в часі.

Виходячи з досвіду Іспанії та Великої Британії в Україні було б доцільним розглянути питання про надання більших прав у формуванні та використанні своїх доходів більш розвинутим регіонам, в тому числі й в області збору і використання податків, щоб зменшити відцентрові тенденції у розвитку областей Сходу України [5, с.259].

Проведені І. М. Вахович та І. В. Ропотан розрахунки показали, що при збільшенні частки спрямування податку на прибуток підприємств (ПНП) у місцеві бюджети (за інших рівних умов), обсяг трансфертів зменшується, що свідчить про доцільність такого перерозподілу в Україні [6, с. 181].

Передача додаткових доходів, зокрема й частини ПНП в бюджети територіальних громад, – важлива, але недостатня умова децентралізації. На наш погляд, за бюджетами регіонів доцільно закріпити й частину ПДВ, щоб підвищити рівень його збору в регіонах. Сьогодні місцеві органи влади не зацікавлені в його збиранні, оскільки він повністю йде до Державного бюджету України. Практика збору ПНП до прийняття Бюджетного Кодексу в 2001 р. засвідчила, що місцева влада тоді була дуже зацікавлена у

його збиранні, оскільки він надходив до місцевих бюджетів. Вважаємо, що направлення хоча б 10% ПДВ до місцевих бюджетів посилює б зацікавленість у підвищенні рівня сплати даного податку в регіонах та зменшило корупцію при його відшкодуванні. Це б позитивно вплинуло б на доходи як державного, так і місцевих бюджетів. Проблемою є те, наскільки з подібною практикою погодяться експерти МВФ, які наголос роблять на збільшенні доходів насамперед державного бюджету.

Для удосконалення міжбюджетних відносин в Україні необхідно в основу розподілу частини ПДВ між центром і регіонами покласти чисельність населення кожного регіону. Відповідно, певна частина ПДВ повинна розподілятися між регіонами пропорційно частці кожного регіону в населенні України. Разом з тим, й відшкодування частини ПДВ повинно здійснюватися з бюджету регіону.

Неоднозначно сприймається багатьма фахівцями передання частини акцизного податку на ряд підакцизних товарів до місцевих бюджетів. З одного боку, це збільшило в 2015 – 2016 рр. доходи місцевих бюджетів, а, з другого боку, цей порядок провокує місцеві органи влади “закривати очі” на масові порушення закону підприємствами з продажу алкоголю, цигарок, паливо-мастильних матеріалів. Тому деякі місцеві громади почали боротьбу з такими підприємствами, оскільки місцева влада належним чином не виконує свої контрольні функції, так як цей податок почав надходити до місцевих бюджетів та суттєво збільшив їх.

Дуже дискусійним є новий порядок сплати екологічного податку до місцевих бюджетів, оскільки у місцевої влади тепер втрачається економічна мотивація до боротьби з підприємствами-забруднювачами навколишнього середовища, що суперечить політиці сталого розвитку в Україні, негативно позначається на рівні життя відповідних територіальних громад.

Важливим напрямом фіскальної децентралізації в Україні повинно стати створення спеціальних економічних зон (СЕЗ) за прикладом Польщі. Про їх ефективність в цій країні можна довідатися на прикладі СЕЗ в містечку Ольштинек Вармінсько-Мазурського воєводства, яке нараховує близько 14 тисяч жителів. Це

– бідна гміна, тому тут створили СЕЗ, яка буде діяти до 2030 р. (згідно вимог ЄС). В Ольштинку зареєстрований та діє підрозділ найбільшого в Європі концерну «Мастекс», який займається переробкою фруктів, виробництвом макаронів, соків. Він експортує свою продукцію в різні країни світу, забезпечуючи роботою багатьох жителів півсхідної сіл та хуторів, об’єднаних в гміну Ольштинек.

Для отримання коштів з фондів ЄС на вирішення проблем сміття гміна Ольштинек об’єдналася з 19-ма гмінами інших воєводств та подала до відповідних органів ЄС проект з будівництва заводу з переробки сміття. Це – приклад того, як треба працювати над екологічними проектами, що подаються на залучення грантів окремими громадами з України. А на допомогу країнам Східного партнерства (зокрема і Україні) в 2016 р. ЄС виділив 1 млрд євро.

В цілому, фіскальна децентралізація не буде суперечити фіскальній консолідації в Україні тоді, коли регіональні влади будуть контролювати значну частину державних доходів і видатків, в тому числі й певну частку витрат на виплату державного боргу та військових витрат. Тільки таким чином можна примусити центральну владу ефективно здійснювати державну видаткову політику та забезпечити ефективну фіскальну децентралізацію в Україні.

Висновки. Фіскальна децентралізація – це заходи держави з направлення частини загальнодержавних податків та видатків на рівень регіонів і територіальних громад. Поки ж в Україні наголос робиться на збільшення фінансових ресурсів укрупнених територіальних громад, залишаючи поза увагою фінансові інтереси регіонів, що породжує відцентрові тенденції в останніх (особливо – на Півдні і Сході України).

Необхідність фіскальної децентралізації в Україні пояснюється наявністю відцентрових тенденцій в країні. Крім того, важливо поставити доходи і витрати держави під жорсткий контроль громадськості, щоб подолати корупцію у вищих ешелонах влади, яка перетворилася в основну проблему розвитку нашої країни в сучасних умовах.

Політика децентралізації в Україні повинна спиратися не на політичну децентралізацію, а на фіскальну децентралізацію. Разом

з тим, важливо розробити такий механізм останньої, щоб вона не суперечила фіскальній консолідації. Цей взаємозв'язок ми вбачаємо у фінансуванні частини державного боргу і військових витрат з регіональних бюджетів.

Важливо визначити частку регіонального державного боргу пропорційно частці регіону в населенні України. Цю частку державного боргу повинна визначити Верховна Рада України та Уряд нашої країни в Бюджетній резолюції при підготовці проекту Державного бюджету країни на плановий рік.

Запропонований підхід до здійснення частини державних витрат на погашення державного боргу і військових витрат (фіскальна консолідація) та розширення податкових можливостей регіонів (фіскальна децентралізація) дозволить поставити під жорсткий контроль територіальних громад регіонів державні доходи і видатки, що зменшить відцентрові тенденції в Україні.

Межею перерозподілу державних (суспільних) фінансів між центром і регіонами України в найближчі роки повинна стати пропорція 50 на 50% із збільшенням останньої в 2020 р. до співвідношення 35 на 65% на користь місцевих бюджетів.

Виходячи з аналізу досвіду країн ЄС, для забезпечення соціальної справедливості в Україні при здійсненні заходів з фіскальної децентралізації необхідно змінити підходи до податкової політики нашої країни. Насамперед це стосується лінійного податку на доходи фізичних осіб. Доцільним був би перехід до прогресивної системи оподаткування доходів громадян. Мінімальна ставка ПДФО має складати не більше 10%, базова ставка має перебувати в межах 13 – 17%, а підвищена ставка має бути в межах 19 – 22%.

Передача додаткових доходів, зокрема й частини податку на прибуток підприємств в бюджети територіальних громад – важлива, але недостатня умова децентралізації. На наш погляд, за бюджетами регіонів доцільно закріпити й частину ПДВ, щоб підвищити рівень його збору в регіонах, оскільки в цьому буде зацікавлена місцева влада.

Для удосконалення міжбюджетних відносин в Україні необхідно в основу розподілу частини ПДВ між центром і регіонами покласти чисельність населення кожного регіону.

Економічні науки: збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. – Серія “Регіональна економіка”. – Випуск 13 (51). – Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор З. В. Герасимчук– Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2016. – 400 с.

Відповідно, певна частина ПДВ повинна розподілятися між регіонами пропорційно частці кожного регіону в населенні України. Разом з тим, й відшкодування частини ПДВ повинно також здійснюватися з бюджету регіону.

1. Архангельський Ю. Чи може дефіцит держбюджету бути нульовим? / Ю. Архангельський // Дзеркало тижня. – 2016. – 1 жовтня. – С. 7.
2. Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/ 2015 «Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» / Режим доступу: www/president.gov.ua/documents/18688.html.
3. Лібанова Е. М. Україна: глибина нерівності / Е. М. Лібанова // Дзеркало тижня. – 2016. – 1 жовтня. – С. 1.
4. Карлін М.І. Встановлення ставок основних податків в Україні на основі принципу прогресивності / М. І. Карлін // Регіональна економіка. – 2015. – №4 – С. 102 – 107.
5. Карлін М.І. Податкове регулювання міжбюджетних відносин в країнах ЄС: досвід для України / М. І. Карлін // Економічний форум. – 2014. – №3. – С. 254 – 260.

УДК 332.133:339.3

Ковальська Л. Л., д.е.н., професор;

Речун О. Ю., к.е.н., доцент;

Луцького національного технічного університету

ЛОГІСТИЧНА СИСТЕМА РОЗДРІБНОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ МЕРЕЖІ РЕГІОНУ: СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРИЗАЦІЯ

У статті проведено дослідження сутнісної характеристики логістичної системи роздрібною торговельною мережі. Виділено чотири наукових підходи до трактування поняття «логістична система». Подано авторське бачення змісту логістичної системи роздрібною торговельною мережі регіону. Розроблено підхід до структуризації логістичної системи роздрібною торговельною мережі регіону. Визначено елементи роздрібною торговельною мережі регіону, якими є суб'єкти та об'єкти логістичного управління, логістичний ланцюг, інфраструктурні підсистеми логістичних процесів.

Ключові слова: торгівля, торговельна мережа, регіон, логістична система, логістичний ланцюг, економічні потоки.